

Narrativa Una antologia per descobrir la força, la traça i la diversitat d'estils de Víctor Català

No tot han de ser drames rurals

JULIA GUILAMON

La recuperació fa un parell d'anys pel Club Editor d'*Un film* (3000 metres) va representar un canvi en la percepció de Víctor Català, nascuda Caterina Albert (L'Escala 1869-1966). Aquest llibre s'havia reeditat el 1985, però no havia connectat amb els lectors com ho ha fet vint anys després. Els lectors d'ara hi han trobat una novel·la moderna, amb un gran personatge característic de la idiosincrasia barcelonina *fanfa* i trepa i un talent narratiu urbà allunyat del tòpic de la literatura ferreriana i dels drames rurals, i de l'initimisme psicològic de *Solitud* (1909).

Mentre esperem l'edició de tots els contes, que Club Editor ha anunciat per a l'any vinent, i com una cua del centenari de la mort, es publica *De foc i de sang*, una antologia que també defuig el tòpic, inclou algunes de les seves primeres obres al costat de contes publicats a la postguerra, recupera uns quants textos

Imatges extretes del documental Caterina Albert-Víctor Català: 'la Víctor', a càrrec de la productora audiovisual

Minoria Absoluta. Miriam Iscla és l'encarregada d'encarnar la protagonista, en una producció dirigida per Francesc

Escribano i guió de Silvia Soler, que es va emetre al programa 'Sense ficció' de TV3 a finals de març

autobiogràfics (la peripècia de l'autora, la resistència a domesticar el seu esperit d'artista, suscita tant d'interès com la seva obra i ha generat fins i tot un documental barrejat de *biopic*). El llibre se situa sota la bandera de "l'eclecticisme desenfrenat" que Víctor Català va defensar en els seus escrits teòrics, en contra

dels qui pretendien encasellar-la en un estil o un moviment. *Un film* (3000 metres) és un reflex d'aquesta actitud eclèctica radical, com ho és també *L'explosió* (1902), un conte caústic sobre l'anarquisme i la violència social o *La mare Balena* (1920) que retrata el xoc entre els nans del poble i el foraster de Bar-

celona, un tema que Monzó va tractar seixanta-cinc anys després a *Literatura rural de L'illa de Maians*.

D'acord: hi ha una Víctor Català molt de sang i fetge, negra, tremolosa i exagerada. L'autora del monòleg *L'infantificada* (1898) o de *La vella* (1902) que fa filigranes amb la violència i la dissort. Però, al seu cos-

tat, hi trobem una autora que de vegades és molt sensual, i que recorda Ruyra, i que altres vegades és irònic i té un gran sentit de la pietat, i que fa pensar en l'Espriu d'*Ariadna alliberint grotesc*. Per exemple a *Lenín* (1950), que és una narració excepcional, amb un altre personatge: el noi, una mica lllampat que desapareix de casa -una casa de pageses- per anar a viure a l'aventura. L'episodi final, amb la descripció d'una immersió en una cova, té la força imaginària del millor romanticisme. El retorn del xicot al casal, perquè vol tornar a tastar la confitura de la mare, és impressionant. Com en sabia Víctor Català, de jugar amb l'expectativa del lector, plantejar un episodi emocionant que no desdiu la incongruència del vailet. I la dèria del protagonista de ser lliure a qualsevol preu, quan torna a casa, cap lit no li sembla bé i demana de dormir dins del cup de les veremes. I els detalls del capteniment del gos que no vol menjar figures i que distingeix

El llibre fa bandera de l'eclecticisme desenfrenat que Víctor Català va defensar en els seus escrits teòrics

entre els cargols d'hort i de muntanya (els uns amb la closca més prima que els altres i més fàcils d'*esclofoliar*). I la fidelitat del gos, tan ben explicada. I la descripció del gos mort tan *baudeleriana*. Està molt i molt bé.

En el fons, un gran desig de llibertat, en contra de les convencions i les quadrícules, del que cal fer i del que diran, que Víctor Català, artista multifacètica (a més d'escriure dibuixava, pintava i havia estudiat escultura), va patir tota la vida. |

Víctor Català

De foc i de sang

CLUB EDITOR, 256 PÀGINES, 11,95 EUROS